

ФОРМУВАННЯ АНОМАЛЬНИХ АСПЕКТІВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ В ШКІЛЬНІ РОКИ

Середняк Ж.М.

Аспірант кафедри клінічної психології

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Україна

Девіантна поведінка, що розуміється як порушення соціальних норм, придбала в останні роки масовий характер. Спостерігається зростання девіантних форм поведінки серед підлітків, а також проблеми їх профілактики та корекції в шкільному віці. Проблема порушень поведінки знаходиться в центрі уваги соціологів, педагогів, психологів, психіатрів, співробітників правоохоронних органів, і її наукове вивчення здійснюється у відповідних напрямках соціології, психології, психіатрії та кримінології. Нагальним завданням стало пояснити причини, умови та фактори, що детермінують це соціальне явище. Розгляд феномена девіантної поведінки передбачає концептуальний підхід у вирішенні ряду питань, що стосуються превентивних заходів і профілактичних заходів.

Крім того, серйозною проблемою нашого часу є все ще низький рівень психологічних знань з боку дорослого населення, спотворені уявлення про виховання дітей, зміщення цінностей і меж «норми» до різних форм прояву девіантної поведінки і формування толерантного ставлення до них. Також, слід відзначити дисгармонію взаємовідносин між учасниками навчально-виховного процесу і суспільства в цілому.

У 2014-2015 навчальному році в навчальному закладі нами було проведено анкетування серед учнів 9-10 класів за допомогою анкети «Молодь і протиправна поведінка», а також аналіз деяких отриманих відповідей:

«Як ти вважаєш, які причини найчастіше спонукають підлітка до здійснення протиправних дій?»

З найбільш значущих чинників: вплив друзів і знайомих; вплив засобів масової інформації; вплив сім'ї та близького оточення.

З найменш значущих чинників: відсутність організації дозвілля з боку навчального закладу (відсутність в закладі гуртків, секцій, творчих студій, клубів і т.д.); наслідування прикладу кумира, героя фільму і книги; відсутність можливостей для безкоштовних занять спортом.

«Які чинники утримують молодь від скоєння злочину?»

На думку опитаних підлітків, самим стримуючим фактором, який не дає вчинити злочин, є страх перед можливим покаранням.

«Яким чином ти отримуєш знання з юридичних питань?»

Інформацію з юридичних питань отримують з наступних джерел:

Твердження	Про центи
Засоби масової інформації (інтернет, телебачення, газети, журнали та ін.)	34
Від батьків	27
Від педагогів (задаю питання та отримую відповіді)	23
Спеціально організовані просвітні заходи в учбових закладах (лекції, бесіди)	10
Вивчають літературу (самостійно)	6

«За умови, що правопорушення вчинено підлітком, з них найчастіше залишаються виявленими?»

Учні 9-10 класів вважають, що найчастіше залишаються не розкритими такі правопорушення: хуліганство, куріння в заборонених законом місцях, психологічне насильство по відношенню до однолітка (образи, висміювання, ігнорування, образливі прізвиська). Зате такі правопорушення як: заняття проституцією, вживання наркотичних

(психоактивних) речовин, вчинення фізичного насильства (нанесення тілесних ушкоджень) відносно іншої людини, майже завжди можуть бути розкриті.

«Чия думка для тебе найбільш важлива?»

Сучасні підлітки більше прислухаються до думки: батьків (матері, батька).

За результатами цього анкетування можна стверджувати, що:

1. Низький рівень виявлення психологічного насильства в учнівському середовищі призводить до фіксації негативних поведінкових стереотипів у учнів з обох сторін конфлікту і свідчить про низький рівень психологічної культури.

2. Значний вплив на формування особистості сучасного підлітка мають батьки і засоби масової інформації (інтернет, телебачення, ...).

3. Найбільш стримуючим фактором, який не дає дитині вчинити злочин, є поінформованість про покарання за порушення вимог, а також їх послідовність і відповідність в виховному процесі.

Таким чином, в нашому дослідженні ми вивчили особливості впливу педагогічних, психологічних і соціальних патогенетичних факторів, що сприяють формуванню та розвитку відхилень у поведінці серед школярів. Концептуальний підхід у вирішенні ряду питань, що стосуються превентивних заходів і профілактичних заходів, має на увазі створення необхідних умов для підвищення рівня комфорту учнів, шляхом підвищення психологічної грамотності педагогів і батьків, а також підвищення рівня соціального контролю з боку служб соціального та правового захисту дітей.

ЛІТЕРАТУРА

Злочинність в Україні: Стат. Збірник / Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] // Відповідальний за випуск Калачова І. Київ. – 2011. – Режим доступу к ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Простомолотов В.Ф. Середняк Ж. М. Вопросы девиантного поведения, предпатологических и патологических психических расстройств в работе практического психолога специализированной школы-общеобразовательной школы. Психиатрия, неврология и медицинская психология. Том 2, № 2 (4) – Харьков, 2015 – 102 с.

Середняк Ж.М. До питання про чинники девіантної поведінки за матеріалами шкільного психолога. Вісник Одеського національного університету. Серія Психологія – Одеса, 2016 – 225с.